

KEMI-TORNION AMMATTIKORKEAKOULU

Uniavain

Maalaus yksityiseen tilaan

Tilaustyö
Jenni Heikkilä

Kulttuurialan opinnäytetyö
Kuvataiteen koulutusohjelma
Kuvataiteilija (AMK)

TORNIO 2010

TIIVISTELMÄ

Heikkilä, Jenni 2010. Uniavain – Maalaus yksityiseen tilaan.

Opinnäytetyö. Kemi-Tornion ammattikorkeakoulu. Kulttuuriala, kuvataiteen koulutusohjelma. Sivuja 25. Liitteet 1–6.

Opinnäytetyössäni olen toteuttanut teoksen nimeltä Uniavain yksityisen kodin makuuhuoneeseen. Työn aiheena on fantasianomainen kuvaus matkasta unen maailmaan, jota olen kuvannut symbolein. Teoksessa on osa kruunupäisen, kissapetoa muistuttavan eläimen kasvoista, jotka kohoavat pilvestä työn keskiöön. Eläin vartioi kultaisen kruununsa keskustasta laskeutuvaa avainta elinvoimaisella olemuksellaan.

Olen toteuttanut teoksen 140 cm:n x 70 cm:n kokoiselle maalauspohjalle. Teoksen pinnan muodostamisessa olen käyttänyt eri työvälineitä ja materiaaleja, kuten riisiä ja sahanpurua sekoittamalla niitä pohjustusaineeseen. Muilta osin teos on toteutettu akryylimaalain.

Opinnäytetyössäni olen tutkinut, miten toteuttaa teos, jotta se toimisi hyvin sille tarkoitettussa tilassa. Teososani on myös käytännön tutkimuskenttä, jugend-tyylistä ammentamilleni ideoille sekä sekatekniikan mahdollistamille pintarakennekokeiluille.

Tutkimuksessani oivalsin, miten käyttää hyväksi makuuhuoneesta ja toimeksiantajan kodista aistimaani tunnelmaa ja tilaajalle tärkeitä elementtejä työn tekemisessä. Samalla oli mielenkiintoista huomata, miten jugendin ideat ja sekatekniikka tukivat ilmaisutapana toisiaan. Materiaalin tuntu hyppysissä ja jugendin taustalla vaikuttanut idea taiteen ja käsityön yhdenvertaistamisesta, konkretisoitui minulle teoksen tekemisen kautta. Se antoi uusia välineitä omaan ilmaisuuni ja rohkeutta lähteä kehittämään kuvaa enemmän ulos pinnastaan.

Asiasanat: jugend, makuuhuone, pintarakenne, sekatekniikka

ABSTRACT

Heikkilä, Jenni 2010. Uniavain – Painting to a private space.

Bachelor's thesis. Kemi-Tornio University of Applied Sciences. Cultural and Media Studies. Degree programme of Visual Arts. Pages 25, Appendices 1–6.

In my thesis I have produced a painting called Uniavain to the bedroom of a private home. The subject of painting is a kind of fantasy-like representation of a trip to the dream world which I have represented with symbols. In my work of art there is a part of the face of crowned feline beast creature. This face rises from the cloud to the centre of the painting. The cat beast is guarding with its vital presence the key hanging out from the middle of the golden crown.

I created my painting on canvas sized 140 cm x 70 cm. For creating the surface of the painting I used different kind of tools and materials such as rice and sawdust mixing them with primer, and painted it with acrylic colors.

In my thesis I have studied how to make an excellent artistic work to meet the requirements of the space where it has been ordered. Making this piece of art has provided an opportunity to examine in practice the ideas adopted from the art nouveau, international stylistic movement. I used also mixed media which allowed me to try out various texture experimentations.

During the Thesis process I realized how to utilize in my painting the atmosphere of the bedroom and the elements which were important for my client. At the same time it was interesting to notice how the ideas of art nouveau and mixed media supported each other's means of expression. While I was giving a visual form to my painting, I really understood the idea behind art nouveau where handicraft and art should be equal. This Thesis project gave me many new tools for my artistic expression and courage to develop picture gradually out of its surface.

Key words: art nouveau, bedroom, mixed media, texture

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

1 JOHDANTO	5
2 TOIMEKSIANTO	6
2.1 Asiakkaan kodissa tunnelmaa kartoittamassa	6
2.2 Tilaustyö makuuhuoneeseen	7
2.3 Teoksen paikka ja ensivaikutelmia tilasta.....	8
3 SUUNNITTELU	10
3.1 Lähtökohtien selvittäminen.....	10
3.2 Akryylimaalit ja sekatekniikka tekotapana	11
3.3 Jugend, teoksen tyyllillisenä innoittajana	12
3.4 Teoksen osasten luonnostelu ja ideat niiden taustalla.....	13
4 TOTEUTUS	16
4.1 Pintarakenteet.....	16
4.2 Teoksen värit ja sommittelu	17
4.3 Kuvailmaisulliset keinot teoksessani	19
5 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA.....	22
LÄHTEET.....	24
LIITTEET 1–6	26

1 JOHDANTO

Opinnäytetyöni on tilaustyönä toteutettu teos yksityiseen tilaan, oululaisen kodin makuuhuoneeseen. Maalauksen teema liikkuu unimaailmassa ja mystisessä tunnelmassa tilaajan toivetta kunnioittaen; antaen kuitenkin tekijälleen mahdollisuuden toteuttaa oman näkemyksensä aiheesta. Tilaajan ajatukset unenomaisesta temasta sekä vierailuni heidän kodissaan innoittivat minua teokseni suunnittelussa.

Tekniikkana olen käyttänyt akryylimaalia ja sekatekniikkaa 140 cm x 70 cm kokoiselle maalaus pohjalle. Teokseeni olen soveltanut vaikutteita jugendista, joka pyrki uuteen yhtenäiseen muotokieleen 1880 -1920-luvulla, sekä taiteen ja käsityön yhdistämiseen. Teoksen syntyyn vaikuttivat työn sijoituspaikan eli makuuhuoneen tunnelma, tilaajan toiveet, jugendtyylin ornamenttiikasta ammentamani inspiraatio ja halu kokeilla sekatekniikan mahdollistamia pintarakennokeiluja akryylimaalin ohessa.

Maalauksen keskiöön muodostuu violetin pilvimuodostelman ylle nouseva harmaa kissapetomainen olento - osa sen kasvoista. Eläimen otsalla on kultainen kruunu, joka pukee sen elinvoimaisiin valonsäteisiin okran väristä ylätaustaa vasten. Teoksessa olen esittänyt pohtimieni symboleiden kautta matkaa unen maailmaan.

Opinnäytetyöni maalauksen kautta ja lähdekirjallisuuden avulla tutkin, miten toteuttaa teos, joka toimisi hyvin juuri sille tarkoitetussa tilassa. Tavoitteena on myös kehittää omaa työskentelyä taiteilijana, löytää uusia materiaaleja ja kuvallisen ilmaisun tapoja omaan tekemiseen. Pääasiallisia lähteitani ovat jugendtyylistä kertova kirjallisuus ja muutamat teokset, joilla on ollut vaikutusta teokseni ideoihin sekä tekniikkaa, kuvanlukutaitoa ja kuvailmaisua käsittelevät luentomonisteet ja internetlähteet.

2 TOIMEKSIANTO

Tilaustyön tekeminen asiakkaalle tärkeään ympäristöön on haastava toive toteutettavaksi. Kyseessä on toiselle ihmiselle rakas tila, osa kotia, makuuhuone, jonka tunnelmaan ja viihtyisyyteen hän haluaa panostaa pyytämällä apua. Kuten minkä tahansa työn toteuttaminen toiselle, myös taideteoksen tekeminen asiakkaalle vaatii arvokasta suhtautumista, kunnioitusta ja asiakkaan mielipiteiden ja toiveiden kuuntelemista. Hankin toimeksiannon opinnäytetyöhöni itse, mutta kuitenkin siltä pohjalta, että asiakkaan tarve teokselle oli jo olemassa ennen yhteydenottoani. Toteuttaja hänen haluamalleen työlle oli siis vielä haussa.

Tuleva asiakkaani tiesi aiemmista työskentelytavoistani ja teoksistani Pyhäjoen kunnan kirjastossa kesällä 2009 pitämäni näyttelyn perusteella. Meitä sitoo yhteen myös juuret Pyhäjoella ja ystävyys lapsesta lähtien. Vaikka tilaajana oli tuttu ihminen, yhteistyön aloittaminen meille molemmille uudella tavalla edellytti täysin toisenlaista sosiaalista kanssakäymistä ja minulle tekijänä painetta menestyä ja suoriutua tehtävästä onnistuneesti.

2.1 Asiakkaan kodissa tunnelmaa kartoittamassa

Sain tutustua asiakkaan kotiin ensimmäisen kerran lokakuun alussa 2009. Pariskunta oli juuri muuttanut uuteen asuntoon Oulussa, ja tavaroiden asettaminen paikoilleen oli vielä osittain kesken. Tarve taiteellisen teoksen hankinnalle oli otettu esille jo ennen muuttoa uuteen kotiin. Päätös työn tilaamisesta tapahtui kuitenkin vasta muuton kynnyksellä, kun tarjosin ratkaisua hankintaan opinnäytteenäni. Uusi asunto loisi tilaajan mielestä paremmat puitteet uudelle sisustukselle ja halutulle tunnelmalle. Työn sijoituspaikaksi oli päätetty makuuhuone.¹

Kamera apunani tallensin asunnon näkymiä, jotta voisin kuvien avulla saada kiinni asunnon tunnelmasta myöhemmin työskennellessäni. Kuvasin digikamerallani, mitä vain eteeni sattui: kynttilänjaljoja, koriste-esineitä, valtavaa akvaariota, kasveja, pariskunnan kahta

¹ Impola 2009.

värikästä kissaa. Huomioin tietysti sen, että olin kutsuttuna toisen ”intiimillä reviirillä”. Yleisvaikutelma asunnon sisustuksesta oli kodikas, siellä oli paljon maanläheisiä värejä, kuten ruskeaa, mutta myös paikoitellen mausteisia vivahteita; oranssia, punaista ja violetta pieninä yksityiskohtina.

Teoksessa *Taide keskellä elämää*, Pauline von Bonsdorff ottaa esille ”hiljaisen estetiikan” samannimisessä artikkelissaan. Bonsdorff esittää Gernot Böhmen ajatuksiin tukeutuen tunnelman olevan hiljaisen estetiikan keskeinen käsite. Artikkelissa esille otetut tunnelmaa koskevat seikat mietityttivät myös minua vieraillessani asiakkaan luona. Halutun tunnelman luominen teokseen vaatisi käsityksen siitä, mitä tunnelmalla tarkoitetaan. Tunnelman luonnehditaan artikkelissa koostuvan siitä, mitä aistitaan, mutta myös miellelyhtymiin perustuvana ja tiedolliset ominaisuudet sisältävänä kokonaisvaikutelmana. Böhmen näkemykseen tutustuneena Bonsdorff ei allekirjoita tämän ajatusta siitä, että vaikkapa metsän tunnelma olisi sen todellinen ominaisuus, jonka jokainen kokisi samalla tavalla. Bonsdorff korostaa tunnelman olemassaoloa suhteessa kokijaan, siten että esimerkiksi yksilölliset ja kulttuurilliset erot voivat tehdä samasta tilasta toiselle turvallisen, toiselle pelottavan. Bonsdorffin artikkeli hiljaisesta estetiikasta kannusti minua syventymään teokseni sijoituskohteen tunnelmaan aistit avoinna, ottaen huomioon sekä tilan että omat tuntemukseni tilassa.²

2.2 Tilaustyö makuuhuoneeseen

Makuuhuone itsessään ei ole kovin vanha keksintö Suomessa tai muuallakaan Euroopassa. Erilliset makuuhuoneet yleistyivät kodeissa 1900-luvulla. Sitä ennen nukkumiseen käytettiin samoja tiloja kuin muihinkin askareisiin.³ Koska makuuhuoneen mieltää nykyisin hyvin henkilökohtaiseksi ja yleensä vieraiden ihmisten katseilta ulottumattomissa olevaksi tilaksi, ajatus toisen intiimiin huoneeseen menemisestä tuntui aluksi oudolta. Aika monella tuttavallani ja itselläni on tapana sulkea makuuhuoneen ovi vieraiden tullessa. On väitetty, että makuuhuoneen yksityisyydessä kehittyi yksilöllisempi minuus, joka rakentuu muistoista ja tunteista. Nukkumisen lisäksi makuuhuone onkin parisuhteen ja avioelämän

² Bonsdorff 2007, 76–77.

³ Wikipedia, Makuuhuone. 2009.

tärkeimpiä paikkoja⁴, sen tunnelman kartoittaminen loi minulle mielikuvan jonkinlaisesta roolista tirkistelijänä.

2.3 Teoksen paikka ja ensivaikutelmia tilasta

Astuessani makuuhuoneeseen aistin heti, että huone oli melko pieni, muodoltaan suorakulmainen, ikkuna suoraan vastakkaisella pidemmällä seinällä. Paksut harmaat ja pimentävät verhot tekivät huoneesta hämärän ja viileän. Lattia oli harmaata laminaattia. Huoneen hämyisä tunnelma teki siitä ihanteellisen nukkua, mutta mielestäni myös liian hämärän päivällä, niin että tuli tarve aukaista verhoja tai laittaa valot päälle, jotta näkisin. Taiteilijana toivoisin tilaan lisää valoa, jotta teokseni näkyisi.

Ovesta katsottuna oikealla peräseinustalla suuren osan tilasta vei luumun värisellä päiväpeitteellä pedattu sänky, jonka molemmille puolille jäi kolot pienille yöpöydille. Sängyn päällä oli harmaita, barokkityylisin, pinnasta kohoavin samettikuvioin koristeltuja satiinityynyjä. Päiväpeite ja verhot olivat mitä ilmeisimmin sillä hetkellä tärkeimmät tyylinluojat huoneessa. Sängystä katsottuna vasemmalla seisoivat seinään upotetut valkoiset vaatekomerot. Sängyn jalkopäätä vastakkaisella seinällä oli puunvärinen lipasto, jonka jälkeen seinä uppoaa hieman syvemmälle. Ymmärsin tämän seinäratkaisun johtavan siihen, ettei tulevaa teosta voisi sijoittaa tälle seinälle, johon olisi näkymä suoraan sängystä. Paikalle oli kaavailtu myös tietokonepöytää. Toisaalta seinällä, jossa oli ikkuna, ei myöskään ollut tilaa työlle, vaatekomerot valtasivat myös koko seinustan vastakkaisella puolella. Ainoa paikka teokselle olisi seinällä, jolla sängyn pääpuoli ja yöpöydät sijaitsevat, suoraan sängyn yläpuolella. Se asettaisi teokselle omat vaatimuksensa. Mittasimme sängyn yläpuolelle jäävää tilaa, jonka perusteella päädyimme maalauksen kokoratkaisuun 140 cm x 70 cm, niin että se asettuisi seinälle vaakasuoraan.

Makuuhuoneen ensisijaisen tarkoituksen voisi ajatella olevan nukkumistilana toimiminen ja virittävän sisustusvalinnoillaan käyttäjänsä tyyneen sekä rauhalliseen olotilaan. Omien aistieni mukaan unettavaa tunnelmaa oli huoneessa jo riittävästi. Hämäryys ja harmaus eivät saisi korostua teoksessa, jota alkaisin hahmotella tilaan. Valaistuksen lisääminen voisi

⁴ Paakkalén 2009, 7.

myös olla huomionarvoinen seikka huoneessa. Tietysti nämä kokemukset tilasta ovat minun ja siinä päivittäin elävät voivat kokea tilan täysin eri tavalla. Se, että koin olevani tirkistelijä jossakin melkein salaisessa paikassa, vaikutti varmasti siihen, mitkä tekijät nousivat minulle tilasta hallitseviksi.⁵ Oliko tila loppujenlopuksi niin pimeä vai oletinko vain valoisammassa olosuhteissa näkeväni jotain tirkistelyn arvoista. Toisaalta saatoin toimia tilaa tutkiessani myös hätiköiden, koska siellä oleminen tuntui kummalliselta sen intiimin luonteen vuoksi. Vaikka teokseni tulee tilaan, josta se ei automaattisesti näy kaikille, en silti koe sen toteuttamista vähemmän mielekkäänä. Mielestäni on tärkeää saada kokemusta eri käyttökohteisiin toteutettavien teosten tekemisestä. Tilat ja niiden erityiset; toisistaan poikkeavat ominaisuudet, ja se mitä ne asettavat taiteellisen teoksen luomiselle, hahmottuvat näin todella mainiosti.

⁵ Bonsdorff 2007, 78.

3 SUUNNITTELU

3.1 Lähtökohtien selvittäminen

Tiesin, että aloitus tulisi olemaan minulle se kaikkein vaikein vaihe työni tekoprosessissa. Tarja Pitkänen-Walter puukeikin mainiosti sanoiksi teoksessaan *Liian haurasta kuvaksi – maalauksen aistisuudesta* samalla myös omat turhautuneet ajatukseni maalauksen aloittamisesta. Jotain on saatava aikaan, vaikka asiat ja niiden merkitykset ovat levällään. Kuin patistettuna täytyy tarttua johonkin, mistä aloittaa ja pikkuhiljaa löytää halun, joka ohjaa tekemään teosta.⁶ Inspiraatiota oli siis turha jäädä nytkään odottamaan, työ oli saatava alulle ja vaati määrätietoista itsensä piiskaamista, jotta jotakin syntyisi.

Vierailuni toimeksiantajan luona oli tarkoitus olla myös eräänlainen ideariihi. Tavoitteena oli saada ajatukset liikkeelle muunmuassa työn temasta, väreistä, koosta ja tyylistä. Keskustelimme kodin värimaailmasta, tärkeistä elementeistä ja siitä, millaisena he itse näkevät tai haluaisivat nähdä makuuhuoneensa. Tummahko värimaailma oli selkeästi tilaajan mielestä seikka, josta huoneessa pidettäisiin kiinni. Sanalla sanoen mystinen ilmapiiri tuntui olevan se, mitä tavoiteltiin. Tilaajan mielestä mystisen tunnelman syntymiseen voisi vaikuttaa väreillä kuten violetilla, mustalla ja harmaalla. Tähän lisäsin oman mielipiteeni siitä, että haluaisin makuuhuoneeseen myös jotain raikasta aistimani raskaan tunnelman vuoksi ja että työ tulisi esille sille valitusta paikasta.

Tilaaja esitti minulle netistä muutamia kuvia miettimänsä unimaailmateeman pohjaksi, mutta lupasi minun seurata vapaata inspiraatiotani, kunhan saisi aika-ajoin päivitystä työni edistymisestä.⁷ Työn tekniseen puoleen asiakas toivoi sen verran, että se tulisi ilman kehyksiä ripustettavaksi. Ehdotin teoksen pohjaratkaisuksi syväreunaista ”deep-edge” maalaus pohjaa, joka toimii tyylikkäästi ilman kehyksiä.

Minulla oli tunne, että näkemäni perusteella perheen tärkeiksi hahmoiksi osoittautuneet kissat voisivat saada jonkin roolin teoksessani. Sain kiitettävästi päätäntävaltaa siihen, mitä voisin luonnostella ja ehdottaa hyväksyttäväksi. Tilaustyötä vastaanottaessani ajattelin, että

⁶ Pitkänen-Walter 2006, 20.

⁷ Impola 2009.

saanko taiteilijana mitään sijaa omalle näkemykselleni, mutta niin ei ollut onneksi käymässä kohdallani. Tilaajan avoin suhtautuminen yllätti. Toisaalta tilaajalla ei ollut tietämystä kuvataiteen ilmaisutavoista, joten haastetta syntyi jo siitä, osaisinko selittää, mitä milloinkin tarkoitin ideoillani. Valotin ajatustani akryylimaalista ja erilaisten pintarakenteiden soveltamisesta. Lisäksi kodin koriste-esineet antoivat minulle viitteitä siitä, että uskalsin ehdottaa tyyli-vaikutteita kuvan muotoihin ihailemastani art nouveausta, Suomessa jugendina paremmin tunnustusta tyylistä. Asiakas otti ideani vastaan kiinnostuneena.

3.2 Akryylimaalit ja sekatekniikka tekotapana

Olin jo hetken kaavaillut teosta, jonka toteuttaisin sekatekniikalla kokeilevassa mielessä. Nyt minun ei tarvitsisi kokeilla vaan tehdä oikea teos sille määrättyyn tilaan. Sekatekniikka olisi jännittävää vaihtelua perinteisen maalaamisen ja piirtämisen paikalle. Nykytaiteelle ominaisena työskentelytekniikkana se mahdollistaisi erinomaisesti välineiden ja materiaalien luovan käytön.⁸

Teoksen perustyöskentelyvälineeksi valitsin akryylimaalit, koska niiden käyttö on jäänyt minulle vähäiseksi. Halu harjoitella nousi keskeiseksi. Myös maalin kuivuminen nopeasti oli yksi valintaani vaikuttava kriteeri, vaikka se luo myös haastetta maalauspinalla värin käsittelyyn.⁹ Teoksessani haluaisin yhdistellä eri materiaaleja. Siksi pidän luonnollisena valintana sekatekniikkaa, jonka suomena voin kokeilla erilaisten pintarakenteiden soveltamista. Näin syntyy faktuuri eli käsittelyn, työvälineiden ja materiaalin jäljet pintarakenteella, jotka kohoavat pintatasosta jonkin verran.¹⁰ Pääasiassa pintarakenne syntyy omassa teoksessani sekoittamalla gessoon erilaisia materiaaleja, jolloin aikaansaadaan epätasainen pinta.¹¹

Sekatekniikan käyttö kuului myös kiinnostuksen kohteenani olevan jugendin kuvataiteellisiin ratkaisuihin, usein se oli yhdistävä tekijä taiteen ja käsityön välillä.

⁸ Wright 1996, 6.

⁹ Smith 2008, 208.

¹⁰ Hakola, 2002.

¹¹ Wright 1996, 34–35.

Esimerkiksi itävaltalainen Gustav Klimt käytti taidokkaasti teostensa kolmiulotteisiin ornamenttipintoihin muunmuassa lehtikultaa ja puolijalokiviä lähennellen kollaasitekniikkaa.¹²

3.3 Jugend, teoksen tyyllisenä innoittajana

Art nouveau on monipuolinen uudistusliike, joka vaikutti 1880-luvulta 1920-luvulle. Liike sisältää rakennus-, sisustus-, kirja-, juliste-, veisto ja maalaustaidetta sekä taideteollisuutta. Suomessa art nouveau tunnetaan paremmin nimellä jugend. Muita samaa tarkoittavia sanoja maasta riippuen ovat muun muassa modern style, sezessionstil ja arte nuova. Jugend pyrki uuteen ja yhtenäiseen muotokieleen, joka olisi vastalause vanhojen tyyliuuntien kierrätykselle. Se saikin eri paikoissa oman versionsa, esimerkiksi Suomessa vahvasti kansallisromanttisia piirteitä. Jugendissa kyti ajatus kokonaistaideteoksesta. Yhteiskunnallisen Arts and Crafts-liikkeen idea kaiken taiteen ja käsityön yhdistämisestä ja tasavertaistamisesta vaikutti jugendin taustalla. Taide oli tarkoitettu laajoille joukoille.¹³

Jugendille ovat tyypillisiä ornamenttiikka, kasviaiheet, liehuvahiuksiset naishahmot, dynaaminen liike, spiraalimaiset piiskaniskut, mutta myös jyrkän geometriset muodot ja keskeneräiseltä vaikuttava viimeistely. Japanilaisten puupiirrosten vaikutus etenkin julistetäiteessa sekä keltiläinen taide antoivat oman säväyksensä tyyllille.¹⁴ Jugendin suuri suosio lähti kuitenkin laskuun runsaiden jäljennösten vuoksi. Jugendia kuvailtiin 1920-luvulla omituiseksi koristesairaudeksi ja lapamatotyyliksi. 1960-luvun lopussa jugend saavutti kuitenkin uutta arvostusta¹⁵ ja tänäpäivänä siihen kohdistuvasta kiinnostuksesta kertoo jälleen esimerkiksi muutamia vuosia sitten Wienissä esillä ollut suuri näyttely *Der wiener Jugendstil*.

Oma mielikuvani jugendista on muodostunut vahvasti tšekkiläisen Alphonse Muchan (1860–1939) elinvoimaisten ja ”maailmansielua” ihailevien julisteiden ja litografioiden varaan lähinnä sisustuksellisena tyylinä. Kuitenkin jugendin synteettisten ja symbolisten

¹² Fahr-Becker 2000, 340.

¹³ Vallius 2006; Dempsey 2003, 19–22, 33–37, 57–61.

¹⁴ Wikipedia, Jugend. 2009.

¹⁵ Dempsey 2003, 37

muotojen avulla on tarkoitus välittää ihanteita, elämän korkeimpia ja abstraktimpia arvoja kuten Mucha opissaan maailmankaikkeuden hyväntahtoisuudesta. Hän oli tutustunut Pariisissa symbolismiin, mystiikkaan sekä hypnotismiin ajan hengessä ja oli perillä kaupan ja teknologian luomista uusista mahdollisuuksista taiteessa.¹⁶ Jugendin muotokieli ja tyyliissä vaikuttava symboliikka ja mystiikka tarjoavat mielestäni luovia ideoita oman teokseni mystiseen tunnelmaan.

3.4 Teoksen osasten luonnostelu ja ideat niiden taustalla

Tapaamisemme jälkeen lokakuussa aloin vimmaisesti selaila läpi vanhoja luonnosvihkoja päästäkseni oikeaan vireeseen ja löytääkseni edes jotain unimaailmaan viittaavaa. Huomasin, että oli aloitettava lähes tyhjästä. Suunnitteluprosessi tuntui tökkäävän kynnykseen jo alkumetreillä, kaikki junnasi paikallaan. Ideat, joista oli keskusteltu tilaajan luona, piirtyivät epämääräisinä suttuina vihkojen nurkkiin ja koko kuukausi meni tuskastuneena tyhjää haroen. Vasta marraskuussa tajusin, että lokakuun synkeydessä luonnostelemistani palasista kokoaisin vaikka väkisin sen, mitä työ sisältäisi.

Koska omat uneni ovat yleensä hyvin värikkäitä ja sekoittavat totta ja tarua varsin kummallisella tavalla, päätin unohtaa niiden tietoisien soveltamisen teokseen aivan täysin. Unet liittyvät taiteessa vahvasti sekä 1700-luvulla Euroopassa alkaneeseen taiteelliseen ja intellektuaaliseen romantiikan suuntaukseen¹⁷ että 1800-luvun lopun symbolisteihin, jotka etsivät maailmankuvaansa uutta perustaa ihmisen sisästä maailmasta. He tutkivat ihmisen mielenliikkeitä kuten pelkoja ja fantasioita sekä houereita ja unikuvia. Surrealistit halusivat puolestaan häivyttää taiteen ja elämän välisen rajan, paljastaa elämän mysterejä ja inhimillistä olemista.¹⁸ Tussikynällä tekemäni luonnostelmat olivat tässä vaiheessa jo syntyneet erillisinä palasina, ja päätin ronskisti kokeilla eri elementtien yhdistämistä yhdeksi kuvaksi.

Avain oli luonnoksissani esine, joka toistui eri kokoisena ja muotoisena. Samoilla lehtiön sivuilla oli myös kaaren muotoinen silta. Mutta avain minne? Ehkä avain lukkoon, joka

¹⁶ Lipp 2006, 15, 12–13.

¹⁷ Wikipedia, Romantiikka, 2010.

¹⁸ Vihanta 2003.

aukaisee mahdollisuuden kulkea pitkin siltaa, jonnekin tuntemattomaan tai salaiseen paikkaan. Kenties avain paratiisiin, tuolle puolelle, kotiin, nautintoon, rakkauteen? Entä miksi silta? Se yhdistää paikkoja, joihin ei ehkä muuten pääse. Siltaan liittyy mielessään vahvasti ylittämisen tunteen, matkan teon. Joskus voi tuntua vaikealta saada unen päästä kiinni. Ehkä silta voisi kuvata unitemaan liittyen siirtymistä valveesta uneen. On ilmeistä, että näihin esineisiin liittyy symboliikkaa, jota voi pohtia tässä yhteydessä. Yllättäen symboleiden pohtiminen liitti aihealani jälleen jugendin taustalla olleisiin symbolistisiin ajatuksiin.

Ensimmäisenä luonnospaperille pyrki kuitenkin kissapedon katse, puhtaasti sen vuoksi, että halusin työhön jonkin yhtymäkohdan paikkaan, johon se on tarkoitettu. Kodissa hiippailevat notkeat kissat tekivät minuun vaikutuksen ja niiden rooli perheessä oli keskustelemamme mukaan keskeinen. Miksei myös makuuhuoneen ilmeessä voisi korostaa jotain kissamaista. Kissapedon katseen ideaan vaikutti myös Alphonse Muchan *L'émeraude*, smaragdi – osa teossarjasta, jossa naiset edustavat jalokiviä. Teoksen naisen katse ja leuka, joka lepää käsien päällä kissapetoa tai jopa käärmettä muistuttavaan otukseen painautuen, säväyttää läpitunkeutuvuudellaan, puhumattakaan pedon silmistä ja ammottavasta kidasta (Liite1, kuva1). Oman kissapetoni katseen yläpuolelle hahmottelin aikaisemmin piirtämäni kaareutuvan sillan, joka valitussa kohdassaan muistutti nyt enemmän kruunua kuin alkuperäistä aihettaan.

Aikaisemmin pohtimani avain ei astunut vielä kokonaisuudessaan luonnoskuvaan. Vain osa, josta väännetään, sai paikkansa kruunun keskellä. Avaimen päässä on ikäänkuin kaksi sydäntä, jotka muodostuvat tyylitellyistä, kaulaansa koukistavista linnun päistä. Avaimen muotoon vaikuttivat katselemani kuvat jugendin esineistä, kuten Archibald Knoxin kaadin *Cymric*-sarjasta, jossa on yhdistetty sekä kelttiläistä ornamenttiikkaa että funktionalismia sopusointuisesti. (Liite2, kuva1) Kokonaisuudessaan kaareutuvan sillan tai kruunun ideaan ovat epäilemättä vaikuttaneet Alphonse Muchan värilitografioiden taustoja taidokkaasti kehystävät kaaret ja ympyrät, jollainen oli myös *L'émeraude* teoksen naisen taustalla. Oli jännittävää huomata, miten vaikutteita saattoi ottaa niin kuvataiteellisista teoksista kuin arjen käyttöesineistä. Se auttoi hahmottamaan konkreettisesti jugendin kokonaisvaltaista käsitystä taiteesta.

Keskiössä olevan kissapedon ja kruunun ohelle hahmottelin jugendin kasviornamentiikan inspiroimana köynnöksiä ja kukkia. Ehkä vahvimmin tähän innoitti Arts-and-Crafts-liikkeen johtohahmona vaikuttaneen taidekäsityöläisen, William Morrisin Windrush seinävaate (Liite2, kuva2). Morris oli englantilainen arkkitehti, graafikko, kirjanmuotoilija, sosialisti, runoilija ja kääntäjä. Parhaiten hänet tunnetaan kirjapainotoiminnastaan ja suunnittelemistaan tapeteista sekä tekstiileistä, joista osa on vieläkin tuotannossa. William Morrisin mukaan taiteen tuli olla käsityömenetelmin ihmisten toisilleen tekemää. Hän tuli ystävineen kuuluisaksi prerafaeliittina, jotka ihailivat keskiaikaa ja joiden pykimyksenä oli nostaa käsityöläisyyden arvoa.¹⁹

Hahmottelemani köynnökset saavat alkunsa pedon silmistä ja päätyvät luonnoksen molempiin päihin puhkeaviin kukkiin. Vaihtoehtona oli, että köynnökset kasvaisivat luonnoksen alareunasta ja otus tirkistelisi niiden seasta. Se vaikutti minusta liian itsestäänselvältä. Silmistä kasvavat köynnökset luovat mielestäni paremmin mielikuvan jostakin vanhasta ja mystisestä, alkukantaisesta otuksesta (Liite3, kuva1). Yllä kaartuva kruunu korostaa hahmon arvoa. Varsin kuninkaallisiltahan lemmikkikissat asiakkaani luona vaikuttivat. Tekemäni luonnos on melko yksinkertainen, koska halusin jättää itselleni hyvin vapaat kädet maalausvaiheeseen. En miettinyt pahemmin tässä vaiheessa värejä tai kaavailemiani pintarakenteita.

Pidimme tilaajan kanssa palaverin luonnoksesta. Hän oli varsin innoissaan näkemästään. Asiakas piti ajatuksistani, joita esitin luonnoksen symboleista ja siitä, että olin yhdistänyt hänelle tärkeän kissahahmon tulkintaani. Kritiikkiä en juuri saanut tässä vaiheessa, mikä hieman vaivasi, mutta luotin siihen, että myös tilaajan mielipiteet vahvistuisivat teoksen muotoutuessa selkeämmin kankaalle.

¹⁹ Wikipedia, William Morris, 2010.

4 TOTEUTUS

4.1 Pintarakenteet

Tein teokseni pintarakenteet pääasiassa heti, kun olin siirtänyt luonnoksen maalaus pohjalle. Halusin kokeilla erilaisia pintarakenteita, koska haptinen, tuntoaistiin perustuva ulottuvuus on aina kiinnostanut minua. Taidenäyttelyissä lukee usein, että teoksiin ei saa koskea. Elävillä ja erilaisilla tekniikoilla tehtyä pintaa tekisi kuitenkin mieli tunnustella. Tekemääni teosta saa koskettaa. Jos pintarakenne olisi pelkästään visuaalinen efekti, en olisi vaivautunut sitä tekemään. Toisaalta kaukaa katsottuna pintarakenteen vaihtelu ei välttämättä erotu ja siksi sen huomaaminen vaatii katsojaltaan lähempää tutustumista teokseen. Pintarakenteen luomisvaiheessa minulla oli kokeileva rooli, jossa tekeminen oli aika spontaania, vaikkakin työvaiheita täytyi myös toistaa useaan kertaan, ennen kuin kerroksista tuli tarpeeksi paksuja. Tekemistä innoitti mielenkiinto materiaaleihin, joita löytyy jokaisen kotoa. Erilaisten materiaalien käsittely vei minua lähemmäksi käsityömaista työskentelytapaa, aivan kuten jugendissa taiteen ja käsityön tasavertaistaminen antaa käsittää.

Gessoa käytetään yleensä pohjustamiseen tasaisena ja sileänä pintana, mutta sen levittäminen kohokuvioiksi onnistuu myös.²⁰ Aloitin kokeiluni levittämällä gessoa varovasti. Välineenäni oli aluksi maalausveitsi kissapedon silmien pupillien kohottamiseen kankaasta, mutta sen jälki oli aika terävää ja halusin silmiin pehmeän vaikutelman (Liite3, kuva2). Jo alussa huomasin ensimmäisten gessokerrosten kuivuttua niiden kutistuvan paljon. Halutun lopputuloksen aikaansaamiseksi gessoa saisi levittää monia kerroksia. Silmien pohjustus tapahtui lopulta siveltimellä maalaten. Gesson tilalle mietin erilaisia taidetarvikeliikkeistä saatavia struktuuripastoja, mutta jätin niiden etsimisen suosiolla. Päätin kokeilla myöhemmin gesson rakenteen muuntelua eri materiaaleilla.

Teoksen köynnösten lehtiä tehdessäni lastamainen maalausveitsi toimi hyvin. Sen terävillä kanteilla sai hyvin korjattua yli levinnyttä gessoa, jota levitin kuhunkin lehteen paksult. Kun gesso oli hieman jähmettynyt viimeisen levityskerran jälkeen, täplitin sitä veitsellä kevyesti, jotta lehtiin tulisi elävöittäviä ryppyjä (Liite3, kuva3). Seuraavaksi siirryin

²⁰ Wright 1996, 36.

teoksen kukkiin, joiden keskusta koostuu gessoon sekoitetuista riisinjyvistä. Idea riisin käytöstä syntyi Michael Wrightin Sekatekniikan perusteet kirjaan tutustuessani.²¹ Riisinjyvä-gessoseoksen asettelin paikoilleen sormin ja sen kuivuttua viimeistelin vielä gessolla maalaten, jotta riisit pysyisivät varmasti paikoillaan (Liite4, kuva1). Ei olisi järin mukavaa, jos työstä putoaisi materiaalia nukkujien päälle. Kukan terälehtiin sivelin gessoa ohuelti vain hahmottaakseni, miltä ne työssä näyttäisivät.

Taustan rakenne jäi viimeiseksi vaiheeksi pintarakennekokeilussani. Toteutin tämän kahdella tavalla. Osassa taustaa, etenkin kulmissa käytin gessoa sekoittamalla siihen sahanpurua. Aluksi gessoa oli seoksessa liian vähän ja purut tipahtelivat kuivuttuaan lattialle. Gessoa lisäämällä seoksesta tuli paremmin tarttuvaa, pehmeän kiteistä massaa, jota levittelin palettiveitsellä kerros kerrokselta (Liite4, kuva2). Osan taustaa olen maalannut siveltimellä paksusti ja töpöttänyt maalausveitsellä (Liite5, kuva1). Teoksen kruunua ja kissapetoa en kohottanut pinnasta, koska ne vievät keskellä teosta huomiota muutenkin. Lopputuloksena pohjustamisesta minulla oli kauttaaltaan valkoinen työ, jonka elementtien saattoi erottaa kohoavan ja tuntea koskettavansa vaihtelevaa pintaa (Liite5, kuva2).

4.2 Teoksen värit ja sommittelu

Jotta kuva olisi mielenkiintoinen, sen värien, rakenteen, sisällön ja tunnelman tulisi tukea toisiaan. Ihmisen luontainen taipumus järjestellä ja jäsentää asioita ja esineitä ilmenee myös taiteessa sommitteluna.²² Teoksessani olen pohtinut värien käyttöä lähinnä siten, millaisia mielikuvia tai symboleita niihin liitetään. Tämä siksi, että myös teoksen elementit ovat osittain tulkittavissa symboleiksi. Väriin liitetään mielikuvia, jotka voivat usein olla hyvinkin voimakkaita. Värit saattavat vaikuttaa mielentiloihimme, viihtyvyyteemme, tunteisiimme ja yllättäen myös fyysiseen hyvinvointiin.²³

²¹ Wright 1996, 13.

²² Hakola 2002.

²³ Arnkil 2003.

Teoksen tilaaja toivoi maalaukseen ehdottomasti harmaata, violettia ja mustaa. Sininen oli väri, jota hän ei missään tapauksessa halunnut nähdä ja tätä väriä en asunnossa havainnut lainkaan. Mitään syvempää vihaa sinistä kohtaan tilaajalla ei ollut, se ei vain sopinut hänen mielestään heidän värimaailmaansa. Sininen liitetään kuitenkin vahvasti jumaluuteen, koska jumalien on mielletty asuvan taivaassa kautta aikojen. Siksi sinistä on myös käytetty pyhissä palvontamenoissa. Sinisen on uskottu takaavan jumalien suojelus. Sen valmistukseen käytettiin sinistä puolijalokiveä, lapis lazulia, josta saatiin kallista ja hyvälaatuista pigmenttiä. Sininen väriaine oli siis todella arvokasta. Tilaustöissä ultramariininsinisen käytöllä voitiin osoittaa tilaajan olevan varakas.²⁴

(Liite6, kuva1) Maalauksessani eniten käytetty väri on ruskehtava oranssi, okra tai terrakotta, joka valtaa teoksen ylemmän taustan. Keskustassa olion harmaat kasvot häipyvät siihen vaaleampien oranssien siveltimenvetojen avulla. Okraväreihin luetaan yleisesti kaikki maavärit, jotka sisältävät savea tai rautaa ja niitä onkin suuri joukko. Okravärejä käytettiin jo muinaisissa luolamaalauksissa.²⁵

Olion kultaisen kruunun ympärillä on vaaleampaa oranssia, säteitä, jotka levittäytyvät terrakottaa kohti. Väriterapia, joka perustuu ruumiin energiakeskuksiin, perinteisen itämaisen lääketieteen nojalla, uskoo oranssin lisäävän henkisiä kykyjä sekä iloisuutta. Sillä hoidetaankin heitä, jotka kokevat väsymystä elämäänsä.²⁶ Koska sininen ei millään sopinut teoksen taustaan tai taivaalta vaikuttavaan osaan, eikä tilaajan toiveisiin, poimin okran, jonka voisi liittää kuitenkin iltaruskon väreihin taivaalla. Luontoelämysten kautta värit ovat kuitenkin lähes kaikille tuttuja.²⁷

Teokseni jakautuu taustan osalta voimakkaasti violetin pilven ja terrakotan taivaan rajapinnassa kahteen vaakasuoraan osaan. Kun elinvoimainen okra ja teoksesta noin yhden kolmasosan vievä violetti pilvi ovat vuorovaikutuksessa toisiinsa, ne molemmat tuntuvat korostavan toisiaan ja iltaruskon vaikutelma muotoutuu paremmin. Oranssi kutsuu lähelleen vetovoimallaan. Molempien värien käytössä minun tuli miettiä eritoten taustalle luomiani pintarakenteita, jotta ne erottuisivat niitä tarkasteltaessa. Töpöttelemällä vaaleampaa oranssia okran taustan päälle, yritin saada pintarakennetta näkymään läpi.

²⁴ Huttunen 2005, 106–111.

²⁵ Hintsanen 2008.

²⁶ Hintsanen 2008.

²⁷ Arnkil 2003.

Samoin violetissa pilvessä olevia pinnanvaihteluja pyrin korostamaan vedellä ja valkoisella maalilla ohentamalla vaalealla violetilla.

Koska olen liittänyt maalauksessa esiintyvän pedon olemukseen arvostusta herättävää symboliikkaa kuten kultaisen kruunun, voi violetin pilven, josta olennon katse kohoaa, ajatella värinsä puolesta tässä kontekstissa tukevan myös tätä arvovaikutelmaa. Purppura on arvon symboli myös kirkollisessa virka-asemassa olevan henkilön vaatetuksessa.²⁸ Eläimen otsalle kaareutuvan kultaisen kruunun keskustasta alaspäin laskeutuva avain muodostaa työn keskelle myös voimakkaan pystysuoran diagonaalin.

Silmistä kasvavat aaltoilevat, tummat köynnökset luovat työn sommitelmaan liikkeen tuntua. Pinnan reunoja pidetään hyvin aktiivisina, niimpä niiden lähelle sijoitettujen kohteiden liikevaikutelma voi voimistua.²⁹ Köynnökset kurkottelevat kohti teoksen alakulmia ja yläreunoja, millä olen pyrkinyt tuomaan esille niiden kasvuvoimaa. Kasveissa olen käyttänyt vihreän eri sävyjä lehdissä ja köynnösten päissä olevat kukat ovat voimakkaan punaisen ja oranssin kirjavia. Köynnösten oksat ovat mustaa ja tummaa ruskeaa. Vihreän mieltää luonnollisesti kasvun ja vehreyden väriksi.

Teoksen kissapeto on harmaa, joka viittaa mielestäni tyyneen ja turvalliseen seesteisyyteen, mutta sen keltavihreät silmät ponnahtavat työstä voimakkaasti esille. Violetti pilvimuodostelma ja keltaiset silmät ovat vastaväripari. Työn keskiosassa tuijottavat silmät tasapainottavat ylä- ja alataustan välistä värien kontrastia, sijoituessaan hieman pilvien yläpuolelle. Jos eläimen silmät ja kasvot pudottaisi vähänkään alemmas, työ muuttuisi todella raskaaksi alaosastaan.

4.3 Kuvailmaisulliset keinot teoksessani

Niin kuin missä tahansa havainnoinnissa myös taiteilijan tehdessä teosta, hän liittää siihen omaa kokemustaan ja tärkeinä pitämiään asioita.³⁰ Omassa työskentelyssäni kuvailmaisullisia valintojani ohjasi tavoitteeni luoda teos, joka toimisi tilassa, johon se on

²⁸ Huttunen 2005, 114.

²⁹ Hakola 2002.

³⁰ Elovirta 1998, 77–78.

tarkoitettu. Tilaajan näkemyksellä oli tietysti myös tärkeä osa. Kuvailmaisuni tueksi hain apua kuvanlukutaidosta ja kuvan merkitystasoista. Kuva on aina merkityksiltään avoin ja sillä on välitön vaikutus kuten näköhavainnolla.³¹

Semiotiikka on merkitysoppi, joka tutkii sekä tulkitsee merkkejä, niiden syntyä ja esiintymistä. Se korostaa teoksen yhä uudelleen tulkittavuutta, mikä tuottaa jatkuvasti uusia merkityksiä. Kuvasemiotikka pitää siis taideteosta merkinä. Teoksen merkitys muodostuu sitä katsottaessa. Kuvasemiotikassa huomioidaan myös teoksen suhde aikaansa. Pragmaattinen semiotiikka ottaa kohteeksi tilannekohtaisen tulkinnanprosessin. Charles Peircen (1839–1914) mukaan merkki voi olla mikä tahansa, mutta sillä tulee olla kohde, johon se viittaa ja joku, joka tulkitsee merkin tarkoituksen. Teoksessani pragmaattisen semiotiikan käsitteistä juuri symboleilla on keskeinen rooli. Teoksen yläosassa, kissapedon otsalla oleva siltamaisesti kaareutuva kultainen kruunu ja siitä alaspäin muodostuva avain voivat olla ymmärrettävissä symboleiksi ylittämisestä ja jonkin avaamisesta. Kruunu ja sen valonsäteet voivat myös symboloida aurinkoa. Toisaalta kruunu on myös syntagma, kooste kuninkaallisuudesta, joka muodostuu paradigmoista, valinnan avaruudesta valituista yksiköistä, tässä tapauksessa avaimesta ja kaaresta.

Syntaksi on kuvan fyysinen taso, joka on riipumaton katsojasta. Oman teokseni syntaksi siis pitää sisällään kurkistavan, harmaan kruunupäisen kissapedon, koristavat köynnökset ja värikkään taustan, jakautuen ylös oranssiksi taivaaksi ja alas violetiksi pilveksi. Työ on tehty akryylimaleilla sekatekniikkaa soveltaen. Semanttisella tasolla katsoja antaa alun teokseni tulkinnalle. Pragmaattinen taso liittyy teoksen käytäntöön ja käyttötilanteeseen. Jossain muualla kuin makuuhuoneessa teos voidaan tulkita aivan toisin. Teoksen tulkinta voi poiketa katsojasta riippuen, mutta myös sama katsoja voi nähdä sen tilanteesta riippuen eri tavalla. Semioosissa kaikki edellä mainitut tasot kietoutuvat yhteen vaikuttaen toisiinsa ja kuvan viesti muodostuu.

Teokseni kuvamaailma perustuu fiktion siksi, että teemana on unenomaisuus. Silti siinä olevat elementit voivat viitata todellisuuteen. Teoksen peto muistuttaa kissaeläintä viistojen silmiensä ansiosta ja kruunu on kuninkaallisten tunnus. Kuitenkin tapa, jolla olen ne

³¹ Remes 2007.

esittänyt viittaa omaan lainalaisuuteensa.³² Unessa kissapeto voi olla hallitsija, joka nousee kaikkivoipana pilvien keskeltä, luoden ympärilleen kuninkaallista, jopa jumalallista säteilyä. Teos näyttää katsojalleen irreaalin illuusion, jollaista ei voi sattua meidän todellisuudessamme. Maalauksessa on myös osittain koristavan roolin omaavia osia, kuten maalaamani vihreät köynnökset.

Minulle työ on toiminut tutkimuskenttänä, mahdollisuutena kommunikoida materiaalin kanssa. Maalauksen tekoprosessin aikana minulle muodostui siitä hyvin tilasidonnainen kuva, jonka aiheen ja tunnelman miellän vahvasti juuri makuuhuoneeseen. Mitä tapahtuisi, jos se siirrettäisiin vaikkapa olohuoneeseen? Muuttuisiko työn merkitys? Liittyisikö se enää uniin millään tavalla? Siksi halusin antaa työlle nimen, joka toimisi ikäänkuin sen ilmoitettuna merkityksenä.³³ Nimi Uniavain selittää teoksen teemaa, jos sitä on edes tarpeellista selittää.

³² Remes 2009.

³³ Remes 2007.

5 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

Opinnäyteyötäni tehdessä ymmärsin, miten suuresti havainnointi vaikuttaa teoksen tekemiseen. Se, miten hahmotin teokselle tarkoitetun sijoituskohteen lämpötilaa, valoisuutta, huonekalujen ja esineiden sijoittelua, tuoksua – eli tunnelmaa kokonaisuudessaan, loi pitkälti kehykset sille, mitä valmis teos sisältää. Teoksen tilaajan toivoma mystinen ja unenomainen tunnelma loi viitekehyksen, joka olisi antanut minun luoda melkein mitä tahansa. Miten siis luoda hyvin toimiva teos sille tarkoitettuun tilaan, oli tutkimuskysymys, joka seurasi työskentelyäni koko prosessin ajan.

Kysymykselle, miten toteuttaa teos juuri sille tarkoitettuun kohteeseen ei mielestäni ole yksiselitteistä vastausta. Tekemisprosessi opetti, että tärkeintä on tutustua tilaajaan. Tilaajalle tärkeistä asioista voi ammentaa todella paljon, vaikeivat ne esiintyisikään lopullisessa työssä konkreettisesti. Liittämällä omia mielikuvia tilaajan kertomiin ja toivomiin asioihin syntyy väistämättä uusia näkökulmia ja niiden esittäminen ääneen saa aikaan keskustelua, joka voi olla todella hedelmällistä teoksen muotoutumista ajatellen. Avoimen vuorovaikutuksen syntyessä myös teokselle tarkoitetun tilan tunnelman, värien ja muotojen hahmottaminen on luontevampaa.

Tilaustyössä voi myös olla jokin elementti, joka yhdistää sen tilaan. Omassa opinnäytetyössäni yhdistävä linkki teoksen ja tilan välillä ovat kissat, joiden persoonia ja energiaa ei voinut olla huomaamatta tilassa. Niiden kautta oli myös luontevaa luoda yhteys tilaajaan henkilönä, koska me molemmat rakastamme kissoja. Suhde näihin eläimiin korostuu teoksessani, jossa pääosa on kissapedolla, ja sen ympärille kehittyy pala palalta kokonaisuus, joka mielestäni sovittaa sen makuuhuoneeseen. Tilaajan asettamat toiveet ja rajoitukset ovat myös ensiarvoisen tärkeitä, ja niiden toteutuessa oikealla tavalla, teos ”kotiutuu” helpommin paikalleen. Vuorovaikutuksessa teoksen toteuttajan kanssa tilaajan toiveet voivat kuitenkin elää ja muuttua ja siihen on osattava suhtautua. Ei pidä kuitenkaan mielistellä ja myötäillä, sillä silloin tuskin pystyy antamaan kaikkensa tekemiselle. Oma näkemys täytyy vain osata perustella riittävän hyvin ja kohteliaasti.

Myös työn väreillä oli tarkoitus saada teos istumaan tilaansa. Olentoon olen liittänyt symboliikkaa sekä värit, jotka tekevät siitä hallitsevan huomion keskipisteen. Ne ovat luonteenpiirteitä, jotka jokainen kissojen käyttäytymisestä perillä oleva voi tunnistaa. Nämä

piirteet yhdistin symboliseen kulkemiseen unien maailmaan. Terrakotta antaa tilaan energisyyttä, ja violetti sitoo teoksen ympäristössä oleviin väreihin, kuten lilaan päiväpeittoon. Harmaana esiintyvän kissapedon tapittavasta katseesta huolimatta se ei ole pelottava ilmestys makuuhuoneessa. Vaikka työn tunnelma on energinen ja elinvoimainen, miellän teoksen jollakin tavalla rauhoittavaksi. Iltaruskoa muistuttava väritys luo mielikuvan, jossa peto on enemmän painumassa mailleen unen suojelijana kuin hyökkäämässä kimppuun.

Opinnäytteen toisena tavoitteena oli yhdistää maalauksessa jugendtyyliä ja sekatekniikkaa. Sekatekniikassa minua kiehoi varsinainen tekeminen, materiaalin käsittely ja pinta, joka työstämisestä syntyi. En kuitenkaan onnistunut vielä luomaan niin paksuja pintarakenteita, kuin olisin toivonut ja loppujen lopuksi luovutin liian herkästi. Työtä koskettaessa voi kuitenkin selkeästi aistia haptisen ulottuvuuden. Pintarakennekokeilussa jäi siis mahdollisuus jatkokehitykselle. Jugendin soveltaminen työhön näkyy sen muodoissa, kruunussa ja kasveissa, ehkäpä myös julistemaisissa suurissa väripinnoissa. Muuten sen ilmeneminen tapahtui enemmän omassa taiteellisessa tekemisessä. Pintarakenteiden työstö ja jugendin muotojen maalaus paljastivat minulle taiteilijan käsityöläismäisen luonteen. Olihan jugendilla selkeä tavoite yhdistää kaikki taide ja käsityö.

Omat havaintoni ja niiden jatkotyöstämisen seurauksena syntyneet, aluksi epämääräiset sutut luonnoslehtiössä ovat nyt jalostuneet osaksi valmista teosta, ja niillä tuntuu olevan oma, oikeutettu paikkansa. Teosta tehdessään oman toimintansa asettaa aika -ajoin kyseenalaiseksi. On kuitenkin palkitsevaa tunnustaa onnistuneensa luomaan vaikeista lähtökohdista huolimatta merkin omasta ajatusprosessistaan. Ideat eivät olekaan tuulesta temmattuja, vaan ne ovat jäsentyneet jopa järkeen käyviksi tutustumalla ja vertaamalla niitä työlle asettamiinsa lähdeteoksiin. Omille ajatuksille löytyy vertailupintaa paljon viisaampien taiteilijoiden näkemyksistä ja teoksista, niin ettei ole yksin työskentelyprosessissaan. Teoksen toteutus oli minulle vaikeaa, mutta tunnen selvinneeni ensimmäisestä tilaustyöstäni hyvin.

Tilaajan makuuhuoneen tyhjät seinät huusivat teosta, ja nyt ne sen saavat.

LÄHTEET

Aineistolähteet

Cymric 1903. Kaadin. Archibald Knox. Liberty & Co., Lontoo.
 Heikkilä, Jenni 2010. Uniavain, maalaus. Kemi-Tornion ammattikorkeakoulu.
 Impola, Hanna 2009. Tilaustyön toimeksiantaja, Oulu. Keskustelu 5.10.2009.
 L'emerande 1900. Värilitografia. Alphonse Mucha.
 Windrush 1883. Seinävaate. William Morris.

Teorialähteet

Arnkil, Harald 2003. Energiaa vai mielikuvia - kuinka värit vaikuttavat. Luettu ja tulostettu 20.1.2010. <http://www.svy.fi/artikkelit/03arnkil1.htm>

Bonsdorff, Pauline 2007. Hiljainen estetiikka. Teoksessa Bardy, Marjatta & Haapalainen, Riikka & Isotalo, Merja & Korhonen, Pekka (toim.). Nykyaiteen museo Kiasman julkaisuja 106/2007. Otavan Kirjapaino Oy, Keuruu.

Dempsey, Amy 2003. Moderni taide. Otava, Helsinki.

Elovirta, Arja 1998. Katseen kuviteltu viattomuus. Teoksessa Elovirta, Arja & Lukkarinen Ville. Katseen rajat - Taidehistorian metodologiaa. Gummerrus Kirjapaino Oy, Jyväskylä. 77–93.

Fahr-Becker, Gabriele 2000. Jugendtyyli. Könemann, Köln.

Hakola, Eva-Maria 2002. Pinta ja kuvarajaus. Luettu ja tulostettu 16.3.2010. http://www.uiah.fi/virtu/materiaalit/kuvaviestinta/04_pinta.html

Hakola, Eva-Maria 2002. Sommittelu. Luettu ja tulostettu 19.1.2010. http://www.uiah.fi/virtu/materiaalit/kuvaviestinta/01_sommittelu.html

Hintsanen, Päivi 2008. Okra. Luettu ja tulostettu 20.1.2010. <http://www.coloria.net/varit/okra.htm>

Hintsanen, Päivi 2008. Väriterapia ja värien parantava voima. Luettu ja tulostettu 20.1.2010. <http://www.coloria.net/kulttuurit/terapia.htm>

Huttunen, Martti 2005. Värit pintaa syvemältä. WSOY, Porvoo.

Lipp, Ronald F. 2006. Alphonse Mucha - taiteilija ja hänen sanomansa. Teoksessa Lipp, Ronald F. & Arwas, Victor & Dvořák, Anna & Mlčoch, Jan & Wittlich, Petr & Mucha, Sarah (toim.). Alphonse Mucha art nouveau pyörteissä. Amos Andersonin taidemuseon julkaisuja, uusi sarja 57. 10–21.

Packalén, Eva 2009. Sederholmin talon uusi näyttely, Yö Helsingissä. Sofia, Helsingin kaupunginmuseon asiakaslehti 2/2009. 6–9.

Pitkänen-Walter, Tarja & Kuvataideakatemia, kolmas painos, 2006. Liian haurasta kuvaksi - maalauksen aistisuudesta. Gummerrus Kirjapaino Oy, Jyväskylä.

Remes, Marjo 2007. Kuvanlukutaito - Kuvan merkitystasot I. Kuvataiteen luentomoniste. Kemi-Tornion ammattikorkeakoulu.

Remes, Marjo 2009. Semiotiikka - kuva merkinä ja tekstinä. Kuvataiteen luentomoniste. Kemi-Tornion ammattikorkeakoulu.

Smith, Ray 2008. Taiteilijan käsikirja. Kolmas painos. Otava, Helsinki.

Vallius, Antti 2006. Art nouveau/ jugend. Luettu ja tulostettu 27.1.2010.

<http://virtuaaliyliopisto.jyu.fi/aikajana/modernismi/1800-luvun-modernismi/art%20nouveau%20ja%20jugend>

Vihanta, Ulla 2003. Matka uneen ja yöhön. Kiasma-lehti. Luettu 16.3.2010.

<http://www.kiasma.fi/index.php?id=209>

Wikipedia 2009. Jugend. Luettu ja tulostettu 27.1.2010.

<http://fi.wikipedia.org/wiki/Jugend>

Wikipedia 2009. Makuuhuone. Luettu ja tulostettu 27.1.2010.

<http://fi.wikipedia.org/wiki/Makuuhuone>

Wikipedia 2010. Romantiikka. Luettu ja tulostettu 16.3.2010.

<http://fi.wikipedia.org/wiki/Romantiikka>

Wikipedia 2010. William Morris. Luettu ja tulostettu 16.3.2010.

http://fi.wikipedia.org/wiki/William_Morris

Wright, Michael 1996. Taidekoulu - sekatekniikan perusteet. Kustannus-Mäkelä Oy, Karkkila.

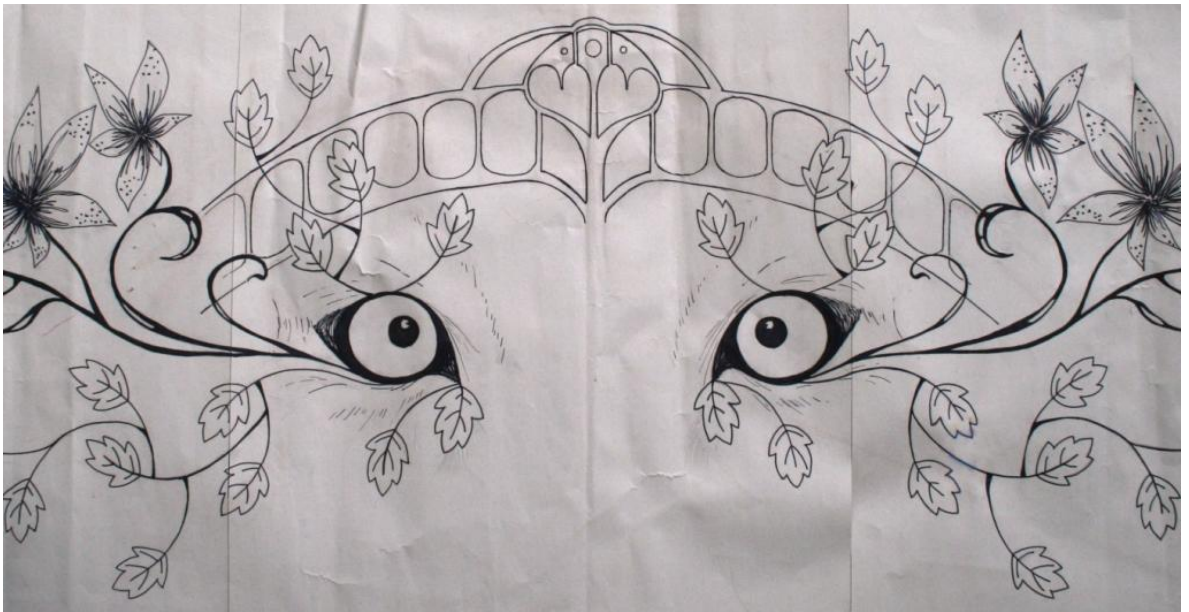
Kuva1. L' emeraude 1900. Värilitografia. Alphonse Mucha.

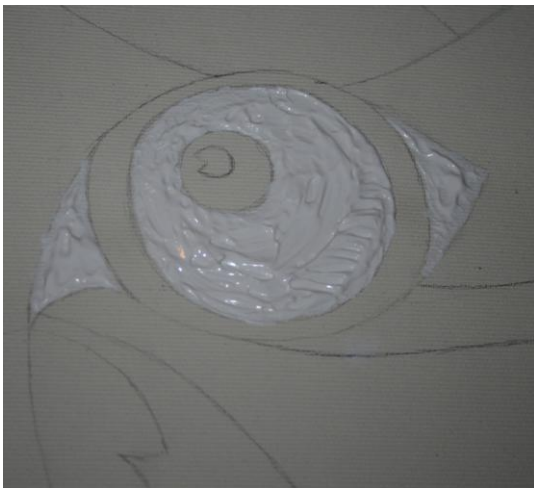
Kuva1. Cymric 1903. Kaadin. Archibald Knox.

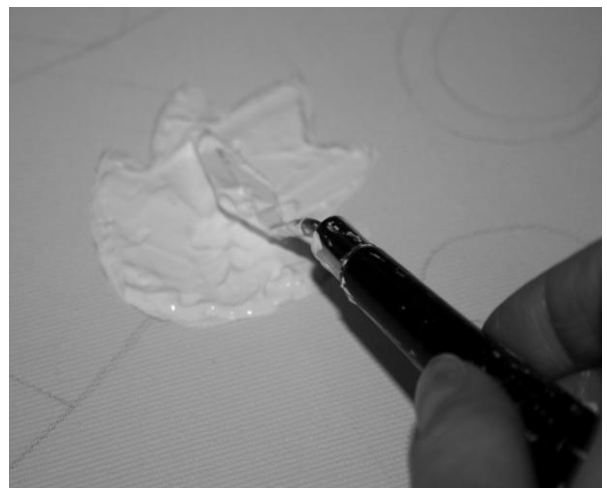
Kuva2. Windrush 1883. Seinävaate. William Morris.

Kuva1. Luonnos

Kuva2. Silmän pintaa

Kuva3. Lehden muotoilua

Kuva1. Riisiä ja gessoa

Kuva2. Sahanpurua ja gessoa

Kuva1. Töpöteltyä gessopintaa

Kuva2. Pohjustettu teos

Kuva1. Uniavain – valmis teos